

KROZ KLASTER RIVALI POSTAJU PARTNERI

U Europi imamo puno primjera kada govorimo o klasterima konkurentnosti **jer je to alat preko kojega male i srednje tvrtke postaju konkurentnije i prisutne na inozemnom tržištu.** Samim time taj segment gospodarstva podižemo na višu razinu, istaknuo je Tomislav Radoš, potpredsjednik HGK *piše Jozo Vrdoljak vrdoljak@privredni.hr*

65 poslovnih
klastera

djeluje u Zajednici
klastera HGK

oko
460 tvrtki
okupljaju ti klasteri

Specijalizirana konferencija *Klasteri - Alat za jačanje konkurentnosti u Jugoistočnoj Europi* koja je prošli tjedan održana u Mlinima okupila je više od 130 sudionika, uglavnom stručnjaka, iz 12 zemalja. Riječ je o prvoj takvoj konferenciji održanoj u zadnjih četiri godine i ta je činjenica često isticana tijekom njena održavanja.

Klasteri se nalaze u svim strategijama vezanim uz razvoj gospodarstva u Hrvatskoj, ali za njihov razvoj nisu predviđena sredstva u proračunu. U Bosni i Hercegovini, prema riječima **Marka Šantića, predsjednika Privredne komore Federacije BiH**, klasterima nije dan značaj ni u razvojnim dokumentima. Slična situacija je i u ostalim državama Jugoistočne Europe i to će se nastojati promijeniti, isticali su sudionici konferencije koja je imala za cilj sagledati svu problematiku klastera. A s obzirom na to da još nisu donesene odluke o smjeru razvoja klastera u Hrvatskoj, konferencija je bila prilika za raspravu i analizu mnogobrojnih prijedloga koji mogu ubrzo biti pretočeni u konkretne mjere za jačanje konkurentnosti, ali i oporavak klastera.

Konferencija je održana u organizaciji Hrvatskog drvnog klastera te uz suorganizaciju Hrvatskog klastera konkurentnosti prehrambeno-prerađivačke industrije, Hrvatskog klastera konkurentnosti sektora elektroenergetskih i proizvodnih strojeva i tehnologija, Hrvatskog klastera konkurentnosti građevinske industrije te Hrvatskog klastera konkurentnosti drveno-prerađivačke industrije. Pokrovitelj konferencije bio je Hrvatski sabor, a

partneri Hrvatska gospodarska komora, Agencija za investicije i konkurentnost te Privredna komora FBiH.

VAŽNO JE BITI UČINKOVIT

Hrvatski drveni klaster je operativni klaster koji ima oko 100 članova iz drvne industrije i šumarstva i jedan je od najaktivnijih klastera u Republici Hrvatskoj. Klaster je dobio dva IN-

KLASTERI IMAJU ŠIRI I SOFISTICIRANIJU PRISTUP I NISU POSLOVNA UDRUŽENJA, KAZAO JE MARIJAN KAVRAN

TERREG projekta, a aplicirao je na još nekoliko projekata, kazala je voditeljica projekata **Rosana Šimunović**.

Marijan Kavran, direktor Hrvatskog drvnog klastera, smatra da nije važno na koji način klaster djeluje nego je važnije da bude učinkovit. "U ovom trenutku cilj nam je da se izborimo za bolje okruženje i potporu, bilo da se radi o podršci vlada, bilo da se bolje međusobno povežemo. Klaster, osim horizontalno, mora biti i vertikalno integriran u sektor. Kako bismo ostvarili naše ciljeve, trebaju nam

pametni i integrirani projekti, a u uvjetima kakvi su u 21. stoljeću nije moguće razviti nijednu industriju ni sektor bez ozbiljnog udjela primjene istraživanja i razvoja”, napomenuo je Kavran.

Za razvoj klastera, prema njegovu mišljenju, nema jednoznačnih rješenja niti se do rješenja može doći prepisivanjem osnovnih modela iz uspješnih primjera u Europskoj uniji. No primjenom svjetskih iskustava i prakse može se odrediti smjer kako se organizirati na području Hrvatske i zemalja Jugoistočne Europe. “Za svako gospodarstvo, pogotovo ono malo, klasterizacija je vrlo važna tema. Kroz klaster rivali i konkurenti na tržištu postaju partneri. Klasteri su jedna velika mogućnost. Preko klastera se može utjecati na zapošljavanje te na istraživanje, razvoj i usvajanje novih znanja kao i na njihovu implementaciju. Pri tome treba imati na umu da klasteri imaju širi i sofisticiraniji pristup te da nisu poslovna udruženja. Pred nama u Jugoistočnoj Europi je

izazov usklađivanja s europskim politikama, a u isto vrijeme moramo jačati ključne poluge u smislu razvoja inovacija”, ističe Kavran.

KLASTERI NA PREKRETNICI

Tomislav Radoš, potpredsjednik Hrvatske gospodarske komore za industriju i IT, energetiku i zaštitu okoliša, ocjenjuje da se klasteri u Hrvatskoj trenutačno nalaze na prekretnici. “Većina problema nastaje zbog loše komunikacije i stoga su konferencije vrlo važne kako bi se svi problemi iskomunicirali te našla rješenja”, tvrdi Radoš dodajući kako se klasteri često povezuju s konkurentnošću nacionalnog gospodarstva. “HGK pomaže u tome da se konkurentnost tvrtki podigne na višu razinu, a klasteri su model pomoću kojeg se ta razina može podići. Mi smo 2003. godine krenuli s podrškom osnivanja operativnih klastera da bismo 2013. godine započeli s osnivanjem 13 nacionalnih klastera konkurentnosti. Njihovo osnivanje direktno je utjecalo na stvaranje

osnovano
13
hrvatskih klastera
konkurentnosti

“**Osnivanje 13 nacionalnih klastera konkurentnosti direktno je utjecalo na stvaranje Strategije pametne specijalizacije zahvaljujući kojoj Hrvatska danas ima na raspolaganju više od milijardu eura za ulaganje u istraživanje i razvoj inovacija.**

Tomislav Radoš,
potpredsjednik HGK

► Strategije pametne specijalizacije zahvaljujući kojoj Hrvatska danas ima na raspolaganju više od milijardu eura za ulaganje u istraživanje i razvoj inovacija. Osim toga, klasteri imaju ključnu ulogu u definiranju budućih centara kompetencije. U Europi imamo puno primjera kada govorimo o klasterima konkurentnosti jer je to alat preko kojega male i srednje tvrtke postaju konkurentnije i prisutne na inozemnom tržištu. Samim time taj segment gospodarstva podiže mo na višu razinu”, istaknuo je Radoš.

Jacques Viseur, menadžer za komunikaciju iz European Cluster Collaboration Platforma, također je naznačio važnost uloge klastera u nacionalnim politikama i strategijama. “Internacionalizacija klastera i poslovno povezivanje, odnosno umrežavanje, vrlo je važno za svako gospodarstvo. Naša platforma za okupljanje i suradnju klastera ima više od 550 članova. Osnovani smo prije koju godinu, a već imamo toliko članova. Vrlo brzo napredujemo i možemo biti vaš glas i podrška u Bruxellesu”, kazao je Viseur.

Pomoćnica ravnatelja Agencije za investicije i konkurentnost Andrea August podsjetila je kako je ta agencija od osnivanja klastera stalno sudjelovala i podupirala njihov razvoj. “Zajedno smo rasli, učili, razmjenjivali znanje i iskustva te definirali projekte. Sada je došlo vrijeme kada bi klasteri mogli dobiti jači zamašnjak koristeći sredstva iz EU fondova. Trinaest klastera konkurentnosti osnovano je upravo stoga kako bi se mogla povući sredstva iz tih fondova, a samim time i rad klastera učinio dinamičnijim. Napravljene su sve potrebne strategije, a klasteri bi trebali doživjeti svoj uzlet kroz aktualizaciju i implementaciju tih projekata. Ovo je jedini način da se sektorski povuku sredstva i da se sektori ojačaju. Smisao klastera upravo je inovativnost tradicionalnih sektora. Ključna uloga klastera bit će u pronalaženju inovativnih niša određenog sektora”, pojašnjava Andrea August.

BEZ POVEZIVANJA RAZVOJ NIJE MOGUĆ

Florence Casetel iz francuskog klastera Advencity predstavlja klaster koji ima više od 180 članova i ističe: “Cilj nam je projektno umrežavanje i tražimo partnere na području Jugoistočne Europe”.

Vladimir Gumilar, direktor Slovenskog građevinskog klastera, koji je član European Circular Construction Alliancea, smatra da u današnje vrijeme razvoj nije moguć bez povezivanja. “Izazovi poput kružne ekonomije trebaju suradnju i to ne samo suradnju unutar sektora nego i povezivanje s drugim industrijskim sektorima što nije moguće bez usluga koje nude klasteri. Trenutačno radimo

KLJUČNA ULOGA KLASTERA BIT ĆE PRONALAŽENJE INOVATIVNIH NIŠA ODREĐENOG SEKTORA, SMATRA ANDREA AUGUST

na povezivanju s klasterima u ostalim državama. Europska unija podržava klasterne članice klastera u internacionalizaciji i povezivanju te izlasku na treća tržišta”, pojasnio je Gumilar.

Danka Milojković, direktorica Kuće klastera iz Niša koja je partner konferencije, mišljenja je da su klasteri alati za održivi gospodarski rast. “Održivost klastera ovisi o tri segmenta: o održivosti članica tvrtke, o upravljanju menadžera klasterom i o podršci javnog sektora, ali ovisi i o strategiji pojedine zemlje. Kod zemalja EU-a ona je vezana uz održivost

ŽELJKO ERKAPIĆ, DIREKTOR KLASTERA POLJOMEHANIZACIJE

Kako reaktivirati klasterne?

Željko Erkapčić, direktor Klastera poljomehanizacije, koji je osnivač dvaju klastera konkurentnosti, primijetio je da je proces razvoja klastera u određenoj stagnaciji s obzirom na okolnosti vezane uz razne promjene politika. “Pred nama je izazov na koji način reaktivirati klasterne i vratiti ih na put kojim smo krenuli i koji smo zamislili. Do sada smo napravili određene rezultate, ali

smo sada u fazi stagnacije. Mi smo konkretno napravili dosta u povezivanju članica. Krenuli smo s osam osnivača, a sada nas je 23. Na nekim projektima smo dosta podigli konkurentnost klastera vezanu uz internalizaciju poslovanja i nalazimo se u svim bazama svjetskih proizvođača. Naše članice izvoze 70 posto svoje proizvodnje”, ističe Erkapčić.

Identificirano 12 prioriternih i potencijalnih industrijskih sektora hrvatskog gospodarstva

Tajana Kesić Šapić, direktorica Sektora za industriju i IT HGK, podsjetila je da klasteri u hrvatskom gospodarstvu sudjeluju od 2003. godine. U razdoblju od 2005. do 2011. godine Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva sufinanciralo je 46 klastera i inicijativa za uspostavu klastera u ukupnom iznosu od 27 milijuna kuna. Ti klasteri i inicijative udruživali su ukupno 504 tvrtke u kojima su bile 25.063 zaposlene osobe. U HGK-u je 2007. godine osnovana Zajednica klastera. "Na osnovi prikupljenih analitičkih podataka i rezultata detaljnog mapiranja postojećih klastera u Republici Hrvatskoj, identificirano je 12 prioriternih i potencijalnih industrijskih sektora hrvatskog gospodarstva. U HGK-u je osnovano nekoliko poslovnih klastera od kojih je potrebno izdvojiti AD klaster, Klaster inteligentne energije i Drvni klaster sjeverozapadne Hrvatske, a pojedine

zajednice i udruženja djeluju kao klasteri. Danas u Zajednici klastera HGK djeluje 65 poslovnih klastera koji okupljaju oko 460 tvrtki, a osnovano je i 13 hrvatskih klastera konkurentnosti", istaknula je Tajana Kesić Šapić.

Prema njezinim riječima, cilj klasterizacije usmjeren je na stvaranje mreže poduzetnika koji će zajedničkim snagama osmisliti nove proizvode te otkloniti probleme usitnjene proizvodnje i nedostatnih proizvodnih kapaciteta. "Povezivanje tvrtki u klaster bilo je temeljeno na zajedničkom ulaganju u istraživanje i razvoj, nastupima na domaćim i međunarodnim sajmovima, zajedničkim troškovima marketinga, edukacijama te, u konačnici, konkurentnijoj nabavi. Povezivanje u klaster temelji se na povećanju izvoza i omogućavanju pristupa novim tržištima, transferu i uvođenju novih tehnologija u hrvatsko gospodarstvo, poboljšanju okvirnih uvjeta za inovacije, povezivanju raznih komplementarnih sektora i posredničkih organizacija. Uz to, ne smije se zaboraviti ni na uvođenje i poboljšanje normi kvalitete i procesa u klasterima i članovima klastera", rekla je Tajana Kesić Šapić.

malih i srednjih tvrtki, dok se u Jugoistočnoj Europi sve svodi na entuzijazam privatnog sektora i klaster menadžera. Mora se imati na umu da se klaster ne može razvijati samo inicijativom privatnog sektora koji teži ostva-

ZADRUGARSTVO SE KOD NAS NE PREPOZNAJE KAO POŽELJAN POSLOVNI MODEL, ISTIČE ILDA STANOJEVIĆ

riivanju profita. Država treba stvarati okvir za razvoj gospodarstva", tvrdi Danka Milojković. **Vlado Orešković, direktor Hrvatskog klastera konkurentnosti sektora elektroenergetskih i proizvodnih strojeva i tehnologija,** mišljenja je da bez umrežavanja i regionalnog povezivanja nije moguće poslovati i da se samo na taj način može održivo poslovati u budućnosti.

ZADRUGARSTVO U EU JE POŽELJNO

Voditelj LAG-a Lika Tomislav Kovačević predstavio je *Integralni program razvoja Like i Primorja*. "Poljoprivrednike smo udružili u zadrugu Lika coop koja će sudjelovati u raznim programima i na natječajima. Turističke agencije smo udružili u poseban projekt, tako da se sada svi nalazimo na zajedničkom kolosjeku u sklopu integrativnog projekta. S obzirom na to da smo napravili dobre pripreme, ne sumnjamo u uspjeh projekta, a određeni pomaci već su vidljivi", kaže Kovačević.

Ravnateljica Hrvatskog centra za združno poduzetništvo Ilda Stanojević smatra da klasterizacija, isto kao i združno povezivanje, predstavlja udruživanje kako bi prije svega članice tih udruženja poslovale konkurentnije te općenito postale jači na tržištu. "Osnovni problemi koji nas muče su neusklađeni zakoni koji se odnose na regulativu vezanu uz zadrugu. Zadrugarstvo se kod nas ne prepoznaje kao poželjan poslovni model, dok je u ostalim zemljama EU-a pogotovo na području poljoprivrede ono vrlo poželjno. Nažalost kod nas se to ne događa unatoč tome što su zadruge vrlo poželjan model kao proizvođačka organizacija za povlačenje sredstava iz EU fondova", zaključila je Ilda Stanojević. ■

U ovom trenutku cilj nam je da se izborimo za bolje okruženje i potporu, bilo da se radi o podršci vlada, bilo da se bolje međusobno povežemo. Klaster, osim horizontalno, mora biti i vertikalno integriran u sektor.

Marijan Kavran, direktor Hrvatskog drvnog klastera